Nro 199. ROK 1845. SOBOTA 30 SIERPNIA.

Pismo to wychodzi codziennio oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery. numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina		Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	6	27'' 7, 732	+ 9, 7	4, 2	WPł. Wschodni słaby	Pogoda z Chmurami	
29	2	7, 571	+ 19, 5	5, 33	,, ,,	,,	
	10	7, 559	+ 13, 9	5, 72	,, ,,	,,	

Wiadomości zagraniczne.

— *Warszawa 24 Sierpnia.* —

Wyciąg z ogólnego rysu działań Władz Rządowych Królestwa Polskiego w r. 1841. (Dalszy ciąg). — *Sądownictwo karne.* Sądy kryminalne łącznie ze sprawami policyjnemi, miały do załatwienia spraw 83,044 (więcej o spraw 7306 niż w r. 1840) z których w szczególności załatwiły: Sądy Policyi prostéj 39,206. Poprawczéj 25,222. Kryminalne 7,034 Sądy w Appellacyi i Kassacyi 1318, (więcej niż w roku 1840 o spraw 7785). Pozostało do załatwienia na rok 1842 spraw 10,264, (mniéj niż w r. 1840 o spraw 479). W liczbie tych spraw było: o zbrodnie 3273, o występki 23,324, o przewinienia policyjne 15,202 razem 41,799. Z liczby 41,799 spraw karnych, było: właściwie w r. 1841 rozpoczętych o zbrodnie 2466, (mniéj niż w r. 1840 o 21), o występki 18872, więcej niż w r. 1840 o 1638); o przewinienia policyjne 14,341, (więcéj, niż w roku 1840 o 889.) W sprawach wytoczonych o zbrodnie, najwięcej przybyło o kradzież i przeniewierzenie się. W sprawach o występki najwięcej przybyło o gwałty publiczne, ucieczkę więźni, danie pomocy przestępcom i przechowywanie zbiegów. Najwięcéj morderstw, zabójstw i podpalań było w juryzdykcyi Sądu Płockiego. Kradzieży zaś i oszustwa najwięcéj było w juryzdykcyi Sądu Mazowieckiego. W sprawach tych osądzono: *Za zbrodnie*: Na karę śmierci osób 9, więzienia warownego, na całe życie 11, czasowo 77, ciężkiego 853. *Za występki*: Na zamknięcie w Domu poprawy 3520; na areszt publiczny 4991; na karę pieniężną 617. Powtórnie karanych było: za zbrodnie 149, za występki 1095. Stosunek skaranych do ludności był następujący: za zbrodnie, jak 1 : 4787; za występki, jak 1: 498. Z ogółu skazanych: ułaskawiono 41, złagodzono karę 484, odmówiono ułaskawienia 282. Z powodu zaślubin Jego Ces. Wys. W. xięcia Następcy tronu, wydane zostały w dniu 28 kwietnia 1841 r. dwa najwyższe Manifesta, udzielające ułaskawienia obwinionym, skazanym za rozmaite zbrodnie, i uwalniające mieszkańców od zwrotu przypadających od nich należności skarbowych, kar pieniężnych, tudzież pożyczek i wsparć udzielonych fabrykantom. Z pierwszego z tych manifestów korzystało osób 9880, między którémi było skazanych na karę śmierci 20, na karę poprawczą 8029, na karę policyjną 1831. — V. *Wydział Przychodów i Skarbu.* Obok szczegółów właściwie do skarbowości odnoszących się, w ogólnym rysie działań Rządu, objęte są następujące tytuły: 1. Cło uczyniło w r. 1841 dochodu r. sr. 1,430,364, to jest: więcej nad budżet o r. sr. 50,364, lecz mniéj jak w r. 1840 o rub. sr. 147,241. Takowe zmniejszenie dochodu celnego nastąpiło głównie z powodu zmniejszonego dowozu z Pruss i Austryi cukru i araku, których produkcya corocznie w Królestwie Polskiem wzrasta. Bilans handlowy porównany z lat 1840 i 1841, okazuje następujący rezultat: *Wprowadzono towarów i produktów*: W r. 1840 za rub. sr. 8,491,468; w r. 1841 za 8,396,242, to jest w r. 1841 mniéj o rub. sr. 95,226.— *Wyprowadzono*: w roku 1840 za rub. sr. 8,980,585; w r. 1841 za rubli sr. 8,536,057, to jest w r. 1841 mniéj o r. sr. 444,528. Handel najczynniejszy był z krajem pruskim, albowiem w roku 1841 przywieziono ztąd towarów i produktów za r. sr. 4,651,767, a wywieziono ich tamże za r. sr. 7,035,000. Rezultat ten bardzo jest zadowalający, pod tym względem, że wartość wyprowadzonych z kraju produktow przewyższa wartość wprowadzonych o 140,000 r. sr. Przyczyną tego była wysoka cena wełny, która podniosła się od 6 do 15 od 100.

(D. c. n.)

JX. Bazyli Kalinowski, b. prowincyał klasztorów Bazyliańskich w Królestwie, a teraz protokonsultor i superior xięży Bazylianów Warszawskich, oraz proboszcz parafii grecko-uni-

ckiéj w Warszawie, obchodzić będzie jutro w tymże kościele powtórne prymicye swoje, po upływie 50 lat kapłaństwa swego.

Donoszą smutną wiadomość, że dnia 22 b. m. miasto Kałuszyn w znacznéj części stało się pastwą płomieni.

— *Stolzenfels* 15 *Sierpnia.* —

Zgromadzone dostojne osoby w Brühl udały się wczoraj o wpół do jedenastéj przed południem koleją żelazną do Bonn, gdzie po krótkim pobycie wsiedli na parostatek *Król* udając się do Stolzenfels. Na tym okręcie prócz świt znajdowali się: królestwo Pruscy, królowa angielska, królestwo belgijscy, xięstwo pruscy, xżę Wilhelm pruski, xiążę Fryderyk pruski, xżę Jerzy pruski, arcyxiążę Fryderyk Austryacki i xiążę Anhalt-Dessau. Wzdłuż brzegów Renu okręt ten był witany radosnemi okrzykami wśród huku dział i ręcznéj broni. O godzinie 5 nastąpiło wylądowanie i dostojne osoby udały się do przygotowanych mieszkań, a o godzinie 8 do zamku Stolzenfels na objad; o godzinie 10 rozpoczęły się świetne ognie sztuczne. Dziś przed południem królowa Wiktorya miała opuścić Stolzenfels ale się dowiadujemy, że ma jeszcze cały dzień zabawić.

Według gazety *Rheinischer Beobachter*, podczas czterodniowego pobytu królowéj Wiktoryi w zamku Stolzenfels, znajdować się tam będą, oprócz królestwa ichmość pruskich: królestwo belgijscy, król holenderski, król wirtembergski, WW. xiążęta Oldenburgski i Badeński dziedziczni W. xięstwo Hescy, xięstwo Karolostwo hescy, xiążęta Nassauski i Brunświcki i wiele innych dostojnych osób. Daléj znajdować się będzie 8 obcych ministrów stanu, wielu posłów 1 klassy i innych znakomitych dyplomatów, wielka liczba jenerałów i innych utalentowanych osób.

— *W. X. Heskie.* —

Dnia 16 sierpnia przybyła królowa Wiktorya wraz z małżonkiem swoim i xięciem Albrechtem pruskim do Mogoncyi, przyjmował ich w miejscu wylądowania xżę Wilhelm pruski, gubernator téj twierdzy związkowéj, oraz Jego W. X. Wys. xiążę Karol Heski Po przybyciu dostojnych osób do miasta, odbyła się parada wojskowa a potem był objad w pałacu W. xiążęcym.

— *Paryż* 16 *Sierpnia.* —

Xstwo Nemours udali się dnia 12, w dzień wielkiego przeglądu wojska, o godz. 8 rano z Bordeaux do St. Medard, gdzie świetnie byli przyjęci, a ztamtąd do Belfort, głównéj kwatery xięcia Aumale. Po śniadaniu udali się obaj królewiczowie konno do obozu, dokąd ich poprzedziła w pojeździe xiężna Nemours. Tam całe wojsko z 12,000 złożone przedefilowało przed niemi. Liczono 12,000 pojazdów, które przez St. Medard przejechały O godzinie 7, królewiczowie byli znowu w Bordeaux. Utrzymują z pewnością, że podróż xcia Nemours do Hiszpanii ma na celu małżeństwo Infantki Ludwiki z xięciem Montpensier.

Największy ze wszystkich dzienników *La Semaine* wydał swój pierwszy numer próby. Jestto, jak sam tytuł zapowiada, pismo tygodniowe; 32 stronic czyli 96 szpalt tworzą jeden numer, w jednym arkuszu który tak jest złożony, że arkusz, z dwóch samoistnych poszytów o 48 szpaltach złożony, wygodnie przez dwie osoby razem może być czytany. Ten tygodnik kosztuje tylko 18 franków na rok, a ozdobiony jest drzeworytami, litograficznemi rycinami i innemi obrazkami.

W skutku skarg przez podróżnych do ministerstwa zaniesionych, minister skarbu wydał rozkaz do urzędników celnych, aby przy przeglądaniu rzeczy podróżnych z większą względnością postępowano, rewizye osobiste nigdy nie mogą mieć miejsca, chyba że podejrzenie o przemycanie dokładnie jest usprawiedliwione, a i wtedy z największą względnością postępować należy.

Jenerał Delarue, jak tylko p. Leon Roche do niego z Paryża powróci, uda się znowu do Tangieru, aby wnijść w nowe układy z cesarzem marokańskim, które się dotyczyć mają Abd-el-Kadera, o którym żadnéj dokładnéj nie ma wiadomości. Nawet władze algierskie nic pewnego o jego kierunku nie wiedzą po opuszczeniu Tell, gdzie przez miesiąc cały przebywał. Kolumny dywizyi Orańskiéj znajdują się ciągle w polu i przebiegają kraj w różnych kierunkach aby trzymać na wodzy pokolenia, któreby się chciały wziąć do broni za Abd-el-Kaderem. Jedne listy donoszą, że powrócił znowu do kraju maurytańskiego, inne przeciwnie utrzymują, że się znowu zwrócił do Algieryi aby stanąć na czele kabylów.

Coraz bardziéj zdaje się być podobném do prawdy, że marszałek Bugeaud, rozjątrzony przez ostre pociski dzienników opozycyjnych, postanowił złożyć urząd jeneralnego gubernatora Algieryi. Udaje on się najprzód do wód Pyrenejskich, gdzie się już jego rodzina znajduje, późniéj do Excideuil, a dopiero późniéj do Paryża.

Fanny Elsler, sławna tancerka, kupiła sobie piękne dobra w blizkości Coppet, w Szwajcaryi. Wiadomo, że w tym kraju, a mianowicie nad brzegami jeziora Komeńskiego, mieszkają także: tancerka Taglioni i śpiewaczka Pasta.

— *Dnia* 17 *Sierpnia.* —

Moniteur donosi: »Ponieważ xiężna Orleans objawiła życzenie zebrania i zachowania tych wieńców z kwiat, które złożono z takiem współczuciem na statui królewicza opłakiwanego przez Francyę, przeto król postanowił, aby takowe wieńce oddane były xiężnéj.

W przyszłym tygodniu ma się odbyć w zamku Eu rada gabinetowa; p. Guizot uda się na nią. Marszałek Soult przesłał królowi swoje zdanie o wyprawie do Kabylii i o stanie kolonizacyi w Afryce; sądzą, że przed przybyciem marszałka Bugeaud, który także do Eu jest wezwany, nie nastąpi ostateczne postanowienie.

Deputacya złożona z kilku jenerałów i sztabowych oficerów hiszpańskich, przybyła z San Sebastian do Bordeaux i dnia 7 przyjmowana była przez królewiczów francuzkich, mając polecenie w imieniu królowéj Izabelli i jéj matki ponowić formalne zaproszenie, aby odwiedzili dwór hiszpański w Pampelonie. Zdaje się być podobnym do prawdy, że i dwór hiszpański zrobi wycieczkę do Pau na ziemię francuzką.

Sądy w Boulogne mają do rozpoznania szczególniejszy tajemniczy wypadek. Niedawno zatonęły dwa okręty, jest domysł, że ich kapitanowie umyślnie im rozbić się dozwolili. Z Londynu sprowadzono teraz na świadka niemowę, który zdaje się że należał do osady jednego z tych okrętów, ale który ani czytać ani pisać nie umie, i którego władze umysłowo na tak nizkim znajdują się rozwinięcia stopniu, że trudno jest oznaczyć, czy jego teraźniejsza słabość umysłowa jest pierwiastkową, czy też skutkiem popełnionéj na nim zbrodni, któréj celem było zmusić go na zawsze do milczenia. Dotychczas tyle tylko dowiedziano się, że nie jest Boulończykiem, ale też nie wiadomo z kąd pochodzi; sąd więc, jeżeli go chce użyć na świadka, musi go pierwéj kazać nauczyć czytać i pisać.

Według doniesień z Tangeru z d 6. ratyfikacye traktatu zawartego w Lala Magrnia, zostały na kilka dni przedtem zamienione, jenerał Delarue miał niebawem opuścić Tanger.

W głównym składzie artyleryi pracują z wielką czynnością nad laniem dział przeznaczonych do uzbrojenia Paryża.

Ostatnie listy z Algieru potwierdzają, że Marszałek Bugeaud powróci wkrótce do Francyi. Jenerał porucznik Lamoriciere ma go tymczasowo zastąpić; ale tylko pod tym warunkiem chce na siebie przyjąć odpowiedzialność, jeżeli rząd udzieli mu specyalne polecenie, dozwalające mu działać stósownie do wymagań okoliczności.

Z dobrego źródła zapewniają, że w ministerstwie bynammniéj nie myślą o rozwiązaniu izby deputowanych w téj jesieni.

Trzynaste zgromadzenie naukowego kongressu francuzkiego, które się rozpocznie dnia 1 września w Rheims, będzie jak się zanosi najświetniejsze. Wielka liczba uczonych tak krajowych jak zagranicznych zapewnila swą obecność, odpowiadając na odezwę komitetu organizacyjnego, w którym przewodniczy arcybiskup Rheimski.

— *Dnia* 18 *Sierpnia.* —

Xżę Nemours dotknięty został w Bordeaux małą słabością i dla tego podróż jego do Bajonny o kilka dni będzie się musiała spóźnić. Przy końcu miesiąca uda się do Pampelony.

Gazety londyńskie wszelkich stronnictw nader niemile przyjęły wiadomość o przyłączeniu rzpltéj Texas do Stanów Zjednoczonych Wszystkie upatrują w tym akcie niepomyślne dla Anglii powiększenie spółzawodniczego z nią mocarstwa, tudzież pole dla niewolnictwa i handlu murzynów. Gazety opozycyjne zaś korzystają z tego zdarzenia dla czynienia ostrych gabinetowi wyrzutów.

Xstwo Joinville w towarzystwie xięcia Salerno oczekiwani są na dniu 21 b. m. w zamku Eu.

Hrabia Rossi ma we wrześniu Rzym opuścić i udać się najprzód do Genewy swego rodzinnego miasta gdzie zabawi aż do zimy. Mówią że poselstwo w Rzymie przeznaczone jest dla xięcia Glücksberga.

Roboty około obwarowania Paryża idą z takim pośpiechem, że przy końcu b r. mogą być ukończone.

Niektóre gazety donoszą że hrabia Paryża od przyszłego października zacznie uczęszczać do kollegium Henryka IV, gdzie pobierał nauki zmarły ojciec jego xżę Orleans, oraz jego stryjowie xżęta Nemours, Joinville, Aumale i Montpensier.

— *Londyn* 15 *Sierpnia.* —

Na wyborach członków do parlamentu w Sunderland i Cirncester, ministrowie odnieśli zwycięztwo, gdyż obadwaj ministeryalni kandydaci obrani zostali.

Według dz. *Kailway Chronicle*, na ostatniém zgromadzeniu parlamentu obie izby zezwoliły na założenie nowych kolei żelaznych 2090 mil w Anglii i Szkocyi, a 560 mil w Irlandyi. Kapitały na te przedsięwzięcia użyć się mające, wynoszą 38,480,000 f. st. (przeszło 1,616,000,000 zlp.)

Nie bez niespokojności oczekują w City na powrót paropływu *Great Western*, tem bardziéj, że ma przywieźć ważne wiadomości ze Stanów Zjednoczonych.

Na tutejszym targu zbożowym pannje nie mały ruch, spekulanci zakupili wszelkie zapasy pszenicy wystawione na sprzedaż. Cło od pszenicy spadło nagle na 18 f. sz. od kwateru. Wiadomości z prowincyj o urodzajach nie są pomyślne, i kartofle w wielu miejscach nie zrodziły, a w niektórych miejscach zniszczono je z powodu ich choroby, aby się nie stały przyczyną chorób pomiędzy ludźmi.

Król hollenderski, opuszczając Anglię żałował że inne zobowiązania nie dozwalają mu zadosyć uczynić wielu zaprosinom ze strony przyjaznych domów szlacheckich. Panu Mivart, właścicielowi hotelu, w którym ten monarcha mieszkał, przyrzekł iż na przyszły rok znowu u niego stanie. *Standard* zapewnia, że królowa na przyszły rok odwiedzi króla hollenderskiego w Hadze.

— *Konstantynopol* 1 *Sierpnia.* —

Korrespondent tutejszy jednéj z gazet niemieckich mylnie był doniósł, że żeglarz napowietrzny Comaschi po 2 tygodniowéj niebytności, nagle zjawił się tu w dobrem zdrowiu. Z pewnością donosimy, że od czasu puszczenia się balonem, znikł zupełnie i dotąd żadnego o nim nie ma śladu.

— *Damaszek* 10 *Sierpnia.* —

Nestoryanie, z któremi się niedawno Turcy tak źle obchodzili, wzywając napróżno opieki Francyi, otrzymali teraz opiekę Anglii i wszyscy (jak donosi angielska gazeta *Morning*

Chronicie), patryarcha, biskupi i xięża przeszli do kościoła anglikańsko-protestanckiego.

Pomiędzy Maronitami w Libanie panuje niezgoda, z powodu wyboru Patryarchy.

— *New-Jork* 31 *Lipca*. —

Miasto nasze nawidzone zostało d. 19 b. m. ogromnym pożarem; skład saletry, ogarnięty natychmiast przy wybuchnięciu pożaru, spowodował tak prędkie rozszerzenie się ognia, że po 4 godzinach przeszło 10 ulic stało w płomieniach, w których spaliło się w ogóle 302 domów, a straty podają na 10 milionów dollarów. Także wielu ludzi utraciło przytém życie.

Gazety tutejsze donoszą, że nie jest do prawdy podobném, aby Mexyk posłał swe wojska na granice Texasu, lub też rozpoczął wojnę z Stanami Zjednoczonemi.

— *Alexandrya* 26 *Sierpnia*. —

Nareszcie rozpoczęto tu budowę kościoła protestanckiego. Dotychczas była tu tylko mała kaplica angielska, gdzie nabożeństwo niedzielne odbywało się w języku angielskim i podług obrządku kościoła anglikańskiego:

Rozmaitości.

Przedni ser urządzony sposobem angielskim.

Mięsza się razem świeżo wydojone mleko ze śmietaną zebraną z mleka udojonego w dniu poprzedzającym wieczór; cedzi się wszystko przez płótno w naczynie i przydaje się do niego przyzwoitą ilość podpuszczki. Gdy nakryte przez pół godziny postoi, kruszy się kawałkami tworóg i spuszcza z niego serwatkę. Gdy już tworóg okaże się dość tęgim, przydaje się do niego, w stósunku na 70 części mleka, jednę część świeżego masła, dobrze się oboje mięsza, dodaje się trochę soli i raz jeszcze dobrze mięsza. Teraz nakłada się ser w formę wysłaną wilgotném płótnem i kładzie pod prasę. Po upływie pół godziny czasu, przewraca się znowu, prasuje ser 4 do 5 razy, ale już za każdym razem obwija się innem wilgotném płótnem. Nareszcie prasuje się jeszcze przez dwa dni bardzo mocno, obmywa serwatką i prasuje w suche płótno obwinięty, dopóty, aż będzie suchy. Potem wynosi się do sernika, tam go trzeba często przewracać, często obcierać, aż zupełnie wyschnie, a wtedy już będzie zdatny do użycia, i rok i dłużéj dobrze się przechowuje.

Wyroby z ości.

W bazarze Poznańskim są teraz wystawione na widok publiczny wyroby z ości rybich, będące dziełem jednéj z tamtejszych obywatelek, która tą originalną pracą rzadkiego w istocie talentu dowiodła. Na pozór zdawałyby się wyroby z ości drobną tylko igraszką, wszakże naoczne przekonanie sprawia inne wcale wrażenie. Są to utwory prawdziwéj sztuki i wieloletniéj pracy, zdumiewające swoją wielkością i godne podziwienia w najmniejszych swoich szczegółach Zwraca mianowicie uwagę kościół katedralny o dwóch wieżach, blizko trzech stóp wysokości, przedziwnéj struktury. Przez otwarte drzwi główne widać rozmaite wewnętrzne ozdoby kościelne, jako to: wielki ołtarz, ambonę, świeczniki, krzesła, ławki, zgoła nic nie pominiono. Na przedniéj facyacie kościoła wspiera dwóch aniołów monstrancyę na szczycie zatknięta. Dziwi tu zręczny dobór ości ze szczęk rybich, naśladujących kształt skrzydlatych aniołów.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 29 do dnia 30 Sierpnia.

Trzebiński Józef, Michalczewski Maxymilian ob., z Polski; — Bielawski Felix, Mankowska Karolina ob., Kochański Tomasz, Peterson Piotr, Alexandrowicz Władysław z familią, Łakomicki Wincenty ob., z Galicyi; — Jackisch Jan, Kraus Józef, Kühn, Bartsch Herman, Hejder, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Gudowski Longin, Schabelski jenerał ces. ros., Schwejtzer Walerya, do Polski; — Wiźnikiewicz Jan, Morawski Jakób, Michalecki Józef, Grabowski Dymitr, Wilkuszewski Stefan ob., Sławiński Henryk ob., do Galicyi; — Wojciechowski Karol kapitan, Gillern, Thorschmid Ludwik, Gerlach Grzegórz, Naetter Karol, Onnen Fryderyk, do Pruss.

Doniesienie Urzędowe.

NOTARYUSZ PUBLICZNY

Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Zawiadomia Publiczność, iż dnia 3 Września r. b. o godzinie 3 po południu w domu pod L. 12 na Stradomiu przy ulicy Kopernika, rozpocznie się licytacya ruchomości po ś. p. X. Mateuszu Dubieckim pozostałych, jako to: obrazów olejnych, rycin, różnych antyków, mebli, porcellany, szkła, fajansów, książek i t. p. Chęć licytowania mający z gotowizną przybyć raczą.

(2r.) Sebastyan *Korytowski.*